ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, ПОЛУЧАВАЩИ ДОХОДИ НА РАЗЛИЧНИ ОСНОВАНИЯ

Съгласно чл. 40, ал. 1, т. 6 от ***Закона за здравното осигуряване*** (ЗЗО) *за лицата, получаващи доходи на различни основания, посочени в т. 1, 2, 2а, 2б, 3, 4 и 5, вноските се внасят върху сбора от осигурителните доходи и в предвидените за тях срокове по реда, определен в чл. 4а, ал. 6, чл.4а[1], ал. 6 и чл. 6, ал. 11 от* ***Кодекса за социално осигуряване*** (КСО).

За лицата по ал. 1, т. 6 вноските се внасят върху сбора от осигурителните доходи по реда, предвиден за съответния вид доход, но върху не повече от максималния размер на осигурителния доход, определен със ***Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване*** (ЗБДОО) (чл. 40, ал. 8 от ЗЗО).

Следователно за лицата, получаващи доходи на различни основания, посочени в т. 1, 2, 2а, 2б, 3, 4 и 5 на чл. 40, ал. 1 от ЗЗО, вноските се внасят върху сбора от осигурителните доходи и в предвидените за тях срокове по реда, определен в КСО, но върху не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със ЗБДОО за съответната година.

До влизане в сила на ЗБДОО за 2026 г, съгласно ***Закон за събирането на приходи и извършването на разходи през 2026 г. до приемането на Закона за държавния бюджет на Република България за 2026 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2026 г. и Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2026 г.*** се прилага максимален месечен размер на осигурителния доход - 2111,64 евро (4130 лв.).

за лицата, получаващи доходи на различни основания, посочени в т. 1, 2, 2а, 2б, 3, 4 и 5 на чл. 40, ал. 1 от ЗЗО

<u>доход, върху който се внасят вноските</u>:

върху сбора от осигурителните доходи по реда, предвиден за съответния вид доход, но върху не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със ЗБДОО.

<u>съотношение и срокове за внасяне на вноските:</u>

(Виж Фиш II.4.1 до Фиш II.4.5)

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, ПОЛУЧАВАЩИ ДОХОДИ НА РАЗЛИЧНИ ОСНОВАНИЯ

ПОРЕДНОСТ НА ДОХОДИТЕ ПРИ ОГРАНИЧАВАНЕ ДО МАКСИМАЛНИЯ МЕСЕЧЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД ЗА ЗДРАВНО ОСИГУРЯВАНЕ

1. Пенсии (без добавките към тях) от държавното обществено осигуряване и/или от професионален пенсионен фонд;

2. Доходи от дейности на лицата съгласно последователността, посочена в чл. 4, ал. 1 и 10 от КСО, включително:

- възнаграждението по чл. 40, ал. 5 от КСО – за първите два работни дни от временната неработоспособност поради болест, бременност и раждане, в отпуск за отглеждане на дете по реда на чл. 164, ал. 1 и 3 от Кодекса на труда, отпуск при осиновяване на дете до 5-годишна възраст по реда на чл. 164б, ал. 1 и 5 от Кодекса на труда и отпуск за отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата (осиновителя); и

- осигурителния доход за здравно осигуряване по чл. 40, ал. 1, т. 5 от ЗЗО (минимален осигурителен доход за самоосигуряващите се лица) - за останалите дни от временната неработоспособност поради болест, бременност и раждане, в отпуск за отглеждане на дете по реда на чл. 164, ал. 1 и 3 от Кодекса на труда и отпуск при осиновяване на дете до 5-годишна възраст по реда на чл. 164б, ал. 1 и 5 от Кодекса на труда и отпуск за отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата (осиновителя);

3. Доходи от обезщетения, изплащани по ***Кодекса на труда*** или по специални закони, върху които се дължат осигурителни вноски;

4. Осигурителен доход като морски лица;

5. Осигурителен доход от дейност по събиране на диворастящи гъби и плодове;

6. Осигурителен доход като самоосигуряващи се лица по смисъла на КСО;

7. Доходи за работа без трудово правоотношение.

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, ПОЛУЧАВАЩИ ДОХОДИ НА РАЗЛИЧНИ ОСНОВАНИЯ

Пример:
През месец март 2026 г. пенсионер от държавното обществено осигуряване работи по трудово и без трудово правоотношение. За месеца той е получил както следва:

- пенсия в размер на 400 евро (782,33 лв.) (без добавките към нея);
- брутно трудово възнаграждение в размер на 900 евро (1760,25 лв.);
- възнаграждение за работа без трудово правоотношение в размер на 900 евро (1760,25 лв.) след намаляване с разходите за дейността, определени по реда на ЗДДФЛ.

Осигурителният доход, върху който се дължат здравноосигурителните вноски ще се определи по следния начин:

- върху пенсията в размер на 400 евро (782,33 лв.);
- върху брутното трудово възнаграждение в размер на 900 евро (1760,25 лв.);
- върху възнаграждението за работа без трудово правоотношение, но в размер на 811,64 евро (811,64 лв.), с оглед ограничаването до максималния месечен размер на осигурителния доход, който за месец март 2026 г. е 2111,64 евро(4130 лв.).

Здравноосигурителните вноски за морските лица, получаващи доходи на различни основания, посочени в чл. 40, ал. 1, т. 1, 2, 2а, 3, 4 и 5 от ЗЗО, се внасят върху сбора от осигурителните доходи и в предвидените за тях срокове по реда, определен в чл. 4а, ал. 6 от КСО.

Здравноосигурителните вноски за лицата, извършващи дейност по събиране на диворастящи гъби и плодове, получаващи доходи на различни основания, посочени в чл. 40, ал. 1, т. 1, 2, 2а, 2б, 3, 4 и 5 от ЗЗО, се внасят върху сбора от осигурителните доходи и в предвидените за тях срокове по реда, определен в чл. 4а[1], ал. 6 от КСО.

Пример:
През месец април 2026 г. морско лице, което е пенсионер от държавното обществено осигуряване, полага труд без трудово правоотношение. Лицето е избрало да се осигурява върху осигурителен доход като морско лице в размер на 550,66 евро(1077 лв.).

За месеца той е получил както следва:

- пенсия в размер на 400 евро (782,33 лв.) (без добавките към нея);
- възнаграждение за работа без трудово правоотношение в размер на 1200 евро (2347 лв.) след намаляване с разходите за дейността, определени по реда на ЗДДФЛ.

Осигурителният доход, върху който се дължат здравноосигурителните вноски ще се определи по следния начин:

- върху пенсията в размер на 400 евро (782,33 лв.);
- върху избрания осигурителен доход като морско лице в размер на 550,66 евро (1077 лв.);
- върху възнаграждението за работа без трудово правоотношение, но в размер на 1160,98 евро (2270,98 лв.), с оглед ограничаването до максималния месечен размер на осигурителния доход, който за месец април 2026 г. е 2111,64 евро (4130 лв.).

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, ПОЛУЧАВАЩИ ДОХОДИ НА РАЗЛИЧНИ ОСНОВАНИЯ

Следва да се има предвид, че съществува разлика при определяне поредността на доходите при ограничаване до максималния месечен осигурителен доход за ДОО и за здравно осигуряване.

Пример:

Пенсионер, работещ по трудово правоотношение е получил за месец март 2026 г. възнаграждение в размер на 1600 евро (3129,33 лв.). Пенсията му за същия месец е в размер на 550 евро (1075,71 лв.) (без добавките към нея).

Месечният осигурителен доход, върху който се дължат вноски **за ДОО** ще се определи по следния начин:

- върху брутното трудово възнаграждение в размер на 1600 евро (3129,33 лв.) ;

Месеченият осигурителен доход, върху който се дължат **здравноосигурителните вноски** ще се определи по следния начин:

- върху пенсията в размер на 550 евро (1075,71 лв.) ;
- върху брутно трудово възнаграждение, но в размер на 1561,64 евро (3054,30 лв.), с оглед ограничаването до максималния месечен размер на осигурителния доход, който за месец март 2026 г. е 2111,64 евро (4130 лв.).

Доход от трудови правоотношения, върху който се дължат задължителните осигурителни вноски

ЗА ДОО – 1600 евро (3129,33 лв.)

ЗА ЗО – 1561,64 евро (3129,33 лв.)

За **пенсионерите**, които са еднолични търговци, собственици или съдружници в търговски дружества и физическите лица – членове на неперсонифицирани дружества и лицата, които се облагат по реда на чл. 26, ал. 7 от ***Закона за данъците върху доходите на физическите лица***; регистрирани като упражняващи свободна професия и/или занаятчийска дейност; регистрирани земеделски стопани или тютюнопроизводители, здравноосигурителни вноски се дължат и по реда на чл. 40, ал. 1, т. 2 от ЗЗО, но върху не повече от максималния месечен размер на осигурителния определен със ЗБДОО за съответната година - **2111,64 евро (4130 лв.) до приемането на ЗБДОО за 2026 г.** Правото на получаване на пенсия от държавното обществено осигуряване или от професионален пенсионен фонд не изключва задължението за внасяне на здравноосигурителни вноски, тъй като в ЗЗО няма изрична разпоредба, аналогична на разпоредбата на чл. 4, ал. 6 от КСО, която им дава възможността за внасяне по желание на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване.

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, ПОЛУЧАВАЩИ ДОХОДИ НА РАЗЛИЧНИ ОСНОВАНИЯ

За лица по чл. 4, ал. 1 от КСО (Виж Фиш II.4.1), здравноосигурителни вноски се дължат на всички основания върху сбора от доходите и в предвидените за тях срокове по реда, определен в 4а, ал. 6, чл. 4а[1], ал. 6 и чл. 6, ал. 11 от КСО, но не повече от максималният месечен размер на осигурителния доход определен със ЗБДОО за съответната година - **2111,64 евро (4130 лв.) до приемането на ЗБДОО за 2026 г.**

Когато работник или служител през месеца работи по основен трудов договор и същевременно има сключен трудов договор със същия или с друг работодател, месечните здравноосигурителни вноски се дължат върху сбора от осигурителните доходи и в предвидените за тях срокове по реда, определен в 4а, ал. 6, чл. 4а[1], ал. 6 и чл. 6, ал. 11 от КСО, но върху не повече от максималния месечен размер на осигурителния доход, определен със ЗБДОО за съответната година - **2111,64 евро (4130 лв.) до приемането на ЗБДОО за 2026 г.**

На лицата, които през месеца работят по основно трудово правоотношение и по трудов договор за допълнителен труд със същия или с друг работодател, месечният осигурителен доход по двете трудови правоотношения се ограничава до максималния месечен размер на осигурителния доход. Ако по основното трудово правоотношение лицето е осигурено върху максималния месечен осигурителен доход, по трудовия договор за допълнителен труд със същия или с друг работодател, осигурителни вноски не се дължат.

Пример:

През месец май 2026 г. работник полага труд при един работодател по основен и по трудов договор за допълнителен труд със същия работодател. Осигурителният му доход за месеца е:

- от основното трудово правоотношение - 1300 евро (2542,58 лв.);
- от трудовия договор за допълнителен труд със същия работодател - 1100 евро (2151,41 лв.).

Доходът, върху който се дължат здравноосигурителни вноски за месец май 2026 г. по трудовия договор за допълнителен труд със същия работодател следва да се ограничи до 811,64 евро (1587,43 лв.).

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД И ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНИ ВНОСКИ ЗА ЛИЦАТА, ПОЛУЧАВАЩИ ДОХОДИ НА РАЗЛИЧНИ ОСНОВАНИЯ

Пример:

Лице работи по основен трудов договор за неопределено време в дружество "А" и по трудов договор с друг работодател на основание чл. 111 от КТ в дружество "Б". За месец февруари 2026 г. трудовото му възнаграждение е:

- в дружество "А" - 1100 евро (2151,41 лв.);
- в дружество "Б" - 1500 евро (2933,74 лв.).

Доходът, върху който се дължат здравноосигурителни вноски с оглед ограничаването му до максималния размер на осигурителния доход е съответно:

- в дружество "А" - 1100 евро (2151,41 лв.) ;
- в дружество "Б" - 1011,64 евро (1978,60 лв.).